

התקדים הנורא

כל מנגן השתמש בכלי המיוחד שלו כדי לנגן מנגינה זו. ההצטרפות של הרות פנו אל הימין העולמי, הכינורות של המערך ניגנו למען מפלגות המרכז בארצות העולם, ומקלי ניגנה את אותה מנגינה עצמה בחליל הקומניסטי. המנגינה נקבעה עליי משדרה החוף. ד"ר סנה הסביר בעזרת מליצות קומוניסטיות אנטי-אמפריאליסטיות את אותו הדבר בדיוק שהסביר ח"כ אברמוב מגחיל בעזרת מליצות הפוכות, וח"כ מלמד בזרת אלוהים. האופוזיציה הפורמלית מנסה תמיד להשמיע צליל קצת-קצת שונה. שמואל תמיר משתדל לחזור על המוסכמות בנימה קצת יותר קיצונית, אגו"י תומכת בקו הושמי אך מבקשת להגביר את הכפייה הרתית, ואילו הרשימה הממלכתית תודה ותודעה בשטח כרוזפאים, מסתייגת מעניינים של מהיכך, ואיש אינו יודע מה ההבדל בינה ובין המערך, שבו יושבים מנהיגיה.

בנאום ר"ח, שהיא אינה רק מחוץ לתזמורת, אלא גם מחוץ לזירה, באשר היא שייכת למקהלה המוסקבאית והזרות נאופן אדוק על התווים הרשומים בפארטיטורה של פראבדה. משוסיך אין איש מתייחס למה שהיא אומרת.

כך נותרה בכנסת טיעוננו הקטנטנה כאופוזיציה יחידה — וכל אדם בכנסת מרגיש זאת.

בחיכוך על העיסקה הצרפתית השמענו את הנאום האופוזיציוני היחיד — ואום שבו חשפנו את אשמות המדיניות של ממשלת ישראל, ורמזנו על מדיניות אלטרנטיבית (ראה מיסגרת).

בנאום זה זרקנו לשרה-החוף בכתנה כמה אתגרים. הזכרנו את פרשת פאנאגוליס (ראה למטה). כדי שיוכל להתייחס אליה, והכנסנו את ראשנו ממש לזניבת-התליין בהעלתנו את שמו של אשר ("ארתור היפה") בן-נתן, כדי לתת לאבא אבן את ההזדמנות להעלות גם את האשמותיו נגדנו.

אבן לא נענה לאתגר. בנאום התשובה רק דיבר על "הופעתו המשונה של הבר-הכנסת אבנרי", מבלי להגיב על תוכן דבריו.

במציאות של הכנסת השביעית, הופעה אופוזיציונית אמיתית היא באמת, "הופעה משונה".

לוי אשכול

נוכחתי בחיכוכים מעטים שהיו כה עגומים. כמו הדיון שנערך השבוע בכנסת על רצח-העם בביאפרה.

נדונו ארבע הצעות לסדר-היום. הנואמים הביעו את חרדותיהם הכנות, הישח את רצח העם בביאפרה עם שואת היהודים, האשימו את העולם בשתיקה גם אז וגם עתה.

אפשר היה לקוות כי במעמד היסטורי מהיר זה יתכנסו 120 חברי כנסת, ויזיחו כי בתי-הנכבחים של מדינת-ישראל שונה מכל פרלנט אחר, כשמדברים על רצח-העם.

לא זרבים ולא יער. כשיא הדיון נכחו באולם עשרים ושלושה חברי-כנסת. מיספר גדול יותר ישב בחוף, במיזנון.

מכל 26 חברי הממשלה, עם ובלו תיקים, נכחו רק שר-החוף וראש-הממשלה. נדמה שנולדה מאיר לא באה כל-כך בגלל ביאפרה, אלא כדי לשמוע את נאום-הבכורה של יודתה. זינה הרמן. ואילו שר-החוף פתח בנאום שלו — הנאום ההיסטורי של שר החוף הישראלי על קבר מיליוני ביאפרה — בסיפור זכרונות עליונים על נעוריו המשותפים עם הגברת הרמן בתנועת-נוער בחו"ל.

בכוא שעת-ההצבעה, פה-אחד, היה המראה של האולם כה עגום, עד כי קמתי והצעתי כי ההצבעה תיגר, בקימה, אחרי שחברי-הכנסת השוהים בחוף ייכנסו לאולם.

ההצעה נדחתה, בנימוק ש"אין לכך תקדים".

ייתכן שגם לרצח-העם אין תקדים. אבל יש ויש תקדים לאדושות של עמים ופרלמנטים כאשר רוצחים עם אחר. התקדים הנורא ביותר רשום בתולדות עמנו — ונורא לראות שגם אנחנו איננו שונים מכל שאר העמים, כשלא אנחנו הנרצחים.

הופעה משונה

באותו יום נערך עוד ויכוח מדיני, והוא הוכיח בצורה חותכת ביותר מהי דמותה הפוליטית של הכנסת השביעית. הנושא היה עיסקת-הנשק הצרפתית האחרונה עם לוב. נשי מעו על כך שש הצעות לסדר-היום, מכל צידי הבית.

הכנסת נראתה כמו תזמורת גדולה, המנגנת מנגינה אחת בלבד.

פרשת

פאנאגוליס

להשיב להאשמות המוטחות בפניהם, צר לנו כי סגן-שר-הפנים בשם הממשלה, לא השתמש בהזדמנות זו, והתחמק בדרכ פורמלית מהבהרת הענין החמור.

מצאתי לנכון להביא עובדות אלה לידיעת הבית בגלל חומרתן, וגם כדי להבהיר כי לא היתה לי כוונה להאשים אישית את כבי סגן-השר.

★ ★ ★

למחרת היום פירסמה העתונות בהרחבה רבה את הפרשה, וכך הפכה נחלת הציבור. מערכת היום הזה של שידורי ישראל המינה את סגן-השר ואותי לדיון בפרשה, כדי לגלות את האמת. שנינו הסכמנו — אך ברצו האחרון ממש הודיע סגן-השר שלא יבוא. ברור שמשרד-החוף אסר זאת עליו, כדי לטשטש את חלקו בפרשה.

התליינים של יוון: הקולונלים השולטים באותוה בעזרת מזזנות-ריכוח

יום לאחר מכן הזכרתי את הפרשה בנאומי על עיסקת-הנשק הצרפתית, בנוכח חות אבא אבן. גם הפעם סירב להגיב. אולם בזאת לא תמה הפרשה. הגשנו עוד באותו יום שתי שאילתות נוספות — האחת לשר-החוף, והשניה לשר-המש"ט. טרה, לא ננחו עד שפרשה מבישה זו תבורר, כדי להבטיח שלא תוכל להישנות. חברי-הכנסת, שלא ידעו עד כה על כל העניין, הגיבו באופן פרטי בהבעת חרדה. כמה מהם, וביניהם חבר-כנסת דתי, ניגשו אלינו כדי לשאול מה יש ביכולתם לעשות כדי להשמיע מחאה ברורה ולהביא לידי בירור מוסמך.

לשאלה 1: לפי החומר הנמצא בתיק משרד הפנים — לא.

לשאלה 2: משרד-הפנים לא הסגיר לי ממשלת יוון אנשים כלשהם.

לשאלה 3: יוון היא צד לאמנה האירופית בדבר הסגרה, וישראל הצטרפה אל האמנה ביום 27 בספטמבר 1967.

לשאלה 4: ראה תשובתי לשאלה 2.

אורי אבנרי: זה שקר גס! זה לא נכון! זוהי שערוריה! זו איימת מפורשת! האיש הגיע באוניה ולא נתתם לו לרדת! הסגרתם אותו לתליינים היווניים!

היו"ר יצחק נבון: חבר-הכנסת אבי נרי, תגיש שאילתה נוספת.

★ ★ ★

בדיקת התשובה של סגן-השר מלמדת כי נזהר מאד ואמר רק ש"משרד-הפנים לא הסגיר את הפליט — ובכך לא הכחיש, למעשה, שהאיש הוסגר עליי משרד אחר. אולם בתשובה לשאלה הנוספת עבר מהתחמקות פורמלית להכחשה טוטאלית — הכחשה שאינה אמת.

בעשרות הופעותי הפומביות באירופה לאחרונה, רדף אחרי השם פאנאגוליס. בחיכוך פומבי עם אנשי אל-פתה, באסיר פות מטעם השמאל החדש, בדיונים בחוגים יהודיים, היתה זאת כמעט תמיד השאלה הראשונה שהוטחה בפני: "האם נכון ש" הסגרתם לתלייני יוון את לוחם החופש פאנאגוליס?"

ערכתי בירור משלי, ונסתבר לי כי הטענה היסודית — המחרידה — נכונה. החלטנו לעורר פרשה זו בכנסת במלוא חומרתה המוסרית והפוליטית. ראינו בכך תפקיד-כבוד מצפוני ממדרגה ראשונה, והכינונו את הדבר בהקפדה, כדי להביא את הפרשה לתודעת כל אדם בישראל.

תחילה הגשנו שאילתה לשר-הפנים: בכנס שנערך מטעם המפלגות הקומוניסטיסיות באיטליה, הכריז אחד המשתתפים, פליט וגולה בשם סטאטיס פאנאגוליס, שאחיו, קצין בצבא היווני, שנמלט מיוון, הוסגר עליי השלטונות הישראליים למת שלת יוון. הנ"ל נמלט מיוון כפליט פוליטי. הניי מבקש לדעת:

- (1) אם יש אמת בדיעה זו?
- (2) האם הוסגרו עליי ממשלת ישראל לממשלת יוון אנשים כלשהם?
- (3) האם קיים הסכם הסגרה בין יוון לישראל?
- (4) אם הוסגרו נמלטים מיוון — מדוע?

השבעה בא סגן שר-הפנים המפד"לי, גולדשמידט, לענות לשאילתה. החלטנו מראש שאם לא תהיה התשובה נכונה ומלאה, לא נעבור על כך בשתיקה, ואכן, תוך כמה דקות הרעשנו את הכנסת, והבטחנו כי העניין לא יושחק שנית. וכך זה נרשם בפרוטוקול:

תשובת גולדשמידט:

לשאלה 1: לפי החומר הנמצא בתיק משרד הפנים — לא.

לשאלה 2: משרד-הפנים לא הסגיר לי ממשלת יוון אנשים כלשהם.

לשאלה 3: יוון היא צד לאמנה האירופית בדבר הסגרה, וישראל הצטרפה אל האמנה ביום 27 בספטמבר 1967.

לשאלה 4: ראה תשובתי לשאלה 2.